Autentiškas vertimas
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
Vertimo, dokumentacijos ir informacijos centras

UNESCO KONVENCIJA DĖL KULTŪRŲ RAIŠKOS ĮVAIROVĖS APSAUGOS IR SKATINIMO

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinė konferencija 2005 m. spalio 3–21 d. Paryžiuje vykusios 33-iosios sesijos metu,

patvirtindama, kad kultūrų įvairovė yra žmonijos išskirtinė savybė;

suvokdama, kad kultūrų įvairovė yra bendras žmonijos paveldas ir kad ją reikia branginti bei išsaugoti visų labui;

žinodama, kad kultūrų įvairovė sukuria turtingą ir įvairiapusį pasaulį, kuriame daugėja pasirinkimo galimybių, ugdomi žmonių gebėjimai ir žmogiškosios vertybės, ir kad dėl šių priežasčių kultūrų įvairovė yra pagrindinis bendruomenių, tautų bei valstybių darnaus vystymosi akstinas;

primindama, kad kultūrų įvairovė, klestinti demokratijos, tolerancijos socialinio teisingumo ir abipusės tautų bei kultūrų pagarbos aplinkoje, yra būtina taikos ir saugumo užtikrinimui vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais;

pažymėdama, kad kultūrų įvairovė yra labai svarbi, siekiant visiškai įgyvendinti Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose visuotinai pripažintuose dokumentuose įtvirtintas žmogaus teises bei pagrindines laisves;

pabrėždama būtinybę integruoti kultūrą, kaip strateginį elementą, į nacionalines ir tarptautines plėtros politikos sritis bei į tarptautinį vystomąjį bendradarbiavimą, atsižvelgiant į JT tūkstantmečio deklaraciją (2000 m.), kurioje didelis dėmesys skiriamas skurdo panaikinimui;

atsižvelgdama į tai, kad kultūros formos kinta erdvėje ir laike ir kad šią įvairovę įkūnija tapatybės unikalumas, gausa bei tautų ir visuomenės, iš kurių susideda žmonija, kultūrų raiška;

pripažindama tradicinių žinių, kaip materialinės ir nematerialinės gerovės šaltinio, ypač vietinių tautų žinių sistemų, svarbą, jų teigiamą poveikį darniam vystymuisi bei poreikį juos tinkamai apsaugoti ir skatinti;

pripažindama būtinybę imtis priemonių, siekiant apsaugoti kultūrų raiškos įvairovę, įskaitant jos turinį, ypač tais atvejais, kai kultūrų raiškai gresia išnykimas arba stiprūs neigiami pokyčiai;

pabrėždama kultūros svarbą socialinei sanglaudai bendrai, ypač jos įnašą gerinant moterų padėtį ir vaidmenį visuomenėje;

suvokdama, kad kultūrų įvairovę stiprina laisva minčių raiška ir kad ją skatina nuolatiniai kultūrų mainai ir jų tarpusavio sąveika;

dar kartą patvirtindama, kad minties, raiškos ir informacijos laisvė bei žiniasklaidos priemonių įvairovė padeda kultūrų raiškai klestėti visuomenėje;

pripažindama, kad kultūrų raiškos įvairovė, įskaitant tradicinę kultūrų raišką, yra svarbus veiksnys, asmenims ir tautoms suteikiantis galimybę reikšti mintis ir vertybes bei dalytis jomis su kitais;

primindama, kad kalbų įvairovė yra svarbi kultūrų įvairovės dalis, ir *dar kartą patvirtindama*, kad švietimas atlieka pagrindinį vaidmenį saugant ir skatinant kultūrų raišką;

atsižvelgdama į kultūrų gyvybingumo, pasireiškiančio savo tradicinių kultūrų raiškos formų kūrimo, skleidimo ir platinimo laisve bei galimybe naudotis šiomis formomis, siekiant užtikrinti savo pačių vystymąsi, svarbą visiems žmonėms, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir vietines tautas;

pabrėždama didelę kultūrų mainų ir kultūrinio kūrybingumo, ugdančių ir atnaujinančių kultūrų raišką bei stiprinančių vaidmenį tų asmenų, kurie, siekdami užtikrinti visos visuomenės pažangą, dirba kultūros plėtros labui, reikšmę;

pripažindama intelektinės nuosavybės teisių svarbą remiant asmenis, dalyvaujančius kultūrinėje kūryboje;

būdama įsitikinusi, kad kultūrinė veikla, kultūros vertybės ir paslaugos yra ekonominio ir kultūrinio pobūdžio, nes perteikia identitetą, vertybes ir prasmę ir todėl neturėtų būti manoma, kad jos turi vien tik komercinę vertę;

pažymėdama, kad nors globalizacija, kurią skatina sparti informacijos ir komunikacijos technologijų raida, ir sudaro naujas sąlygas suaktyvėjusiems kultūrų mainams, vis dėlto joje taip pat slypi pavojus kultūrų įvairovei, ypač atsižvelgiant į atotrūkio tarp turtingų ir skurdžių šalių atsiradimo riziką;

suvokdama, kad UNESCO yra pavesta speciali misija užtikrinti pagarbą kultūrų įvairovei ir siūlyti, jos manymu, naudingus tarptautinius susitarimus, siekiant palengvinti laisvą žodinę ir vaizdinę minčių raišką;

atsižvelgdama į UNESCO priimtų tarptautinių dokumentų kultūrų įvairovės ir kultūrinių teisių įgyvendinimo srityse nuostatas, ypač į 2001 m. Visuotinės deklaracijos dėl kultūrų įvairovės nuostatas,

2005 m. spalio 20 d. *priėmė* šią Konvenciją.

I. TIKSLAI IR PAGRINDINIAI PRINCIPAI

1 straipsnis
Tikslai

Šios Konvencijos tikslai yra:

a) apsaugoti ir skatinti kultūrų raiškos įvairovę;

b) sudaryti sąlygas kultūroms klestėti ir laisviems kultūrų mainams, kad būtų juntama abipusė nauda;

c) skatinti kultūrų dialogą, siekiant pasaulyje užtikrinti intensyvesnius ir tolygesnius kultūrų mainus, kad būtų ugdoma pagarba kultūroms ir taikos kultūra;

d) skatinti plėtoti kultūrinius ryšius, kad tiesiant tiltus tarp tautų vyktų kultūrų sąveika;

e) skatinti pagarbą kultūrų raiškos įvairovei ir šios įvairovės vertės suvokimą vietos, nacionaliniu bei tarptautiniu lygiais;

f) dar kartą patvirtinti kultūros ir vystymosi ryšio svarbą visoms šalims, ypač besivystančioms šalims, ir skatinti veiklą nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais, kad būtų pripažinta tikroji šio ryšio vertė;

g) pripažinti išskirtinį kultūrinės veiklos, kultūros vertybių ir paslaugų pobūdį, kadangi jos perteikia identitetą, vertybes ir prasmę;

h) dar kartą patvirtinti, kad valstybės turi suverenias teises išsaugoti, priimti ir įgyvendinti politikos kryptis ir priemones, kurias jos mano esant tinkamas saugant ir skatinant kultūrų raiškos įvairovę savo teritorijoje;

i) plėtojant partnerystę stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą ir solidarumą, ypač siekiant sustiprinti besivystančių šalių gebėjimą apsaugoti ir skatinti kultūrų raiškos įvairovę.

2 straipsnis
Pagrindiniai principai

1. Pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms principas

Apsaugoti ir skatinti kultūrų įvairovę galima tik jeigu užtikrinamos žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, tokios kaip žodžio, informacijos bei komunikacijos laisvė ir galimybė asmenims pasirinkti kultūrų raiškos formą. Niekam neleidžiama šios Konvencijos nuostatų taikyti siekiant pažeisti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurios yra įtvirtintos Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje arba kurias užtikrina tarptautinė teisė, bei riboti šios Konvencijos taikymo sritį.

2. Suverenumo principas

Atsižvelgiant į Jungtinių Tautų Chartijos nuostatas ir tarptautinės teisės principus, valstybės narės turi suverenias teises priimti politikos nuostatas ir priemones, siekiant apsaugoti ir skatinti kultūrų raiškos įvairovę savo teritorijoje.

3. Lygiavertiškumo ir pagarbos visoms kultūroms principas

Kultūrų raiškos įvairovės apsauga ir skatinimas yra susiję su visų kultūrų lygiavertiškumo pripažinimu ir pagarba joms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų ir vietinių tautų kultūrą.

4. Solidarumo ir tarptautinio bendradarbiavimo principas

Tarptautinis bendradarbiavimas ir solidarumas turėtų visoms šalims, o ypač besivystančioms, sudaryti sąlygas vietos, nacionaliniu bei tarptautiniu lygiais kurti ir stiprinti kultūrų raiškos priemones, įskaitant jų kultūros pramonę, nepaisant to, ar ši pramonė yra besiformuojanti, ar jau susiformavusi.

5. Ekonominių ir kultūrinių vystymosi aspektų papildomumo principas

Kadangi kultūra yra pagrindinis vystymosi akstinas, kultūriniai vystymosi aspektai yra ne mažiau svarbūs nei ekonominiai aspektai, ir dalyvauti šiame procese bei naudotis jo teikiamais privalumais yra viena pagrindinių asmenų ir tautų teisių.

6. Darnaus vystymosi principas

Kultūrų įvairovė yra didelis asmenų ir visuomenės turtas. Kultūrų įvairovės apsauga, skatinimas ir išsaugojimas yra pagrindinė darnaus vystymosi dabarties ir ateities kartų labui sąlyga.

7. Vienodų galimybių principas

Vienodos galimybės naudotis gausiomis ir įvairiomis kultūrų raiškos formomis iš viso pasaulio bei galimybė supažindinti su kultūromis pasitelkiant žodines ir sklaidos priemones yra itin svarbios norint išryškinti kultūrų įvairovės svarbą ir skatinant abipusį supratimą.

8. Atvirumo ir pusiausvyros principas

Kai valstybės patvirtina priemones, skirtas kultūrų raiškos įvairovei skatinti, jos turi siekti tinkamai skatinti atvirumą kitoms pasaulio kultūroms ir užtikrinti, kad šios priemonės atitiktų šios Konvencijos tikslus.

II. TAIKYMO SRITIS

3 straipsnis
Taikymo sritis

Ši Konvencija taikoma šios Konvencijos Šalių patvirtintoms politikos kryptims ir priemonėms, susijusioms su kultūrų raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu.

III. APIBRĖŽTYS

4 straipsnis
Apibrėžtys

Šioje Konvencijoje:

1. Kultūrų įvairovė

„Kultūrų įvairovė“ – įvairūs būdai, kuriais išreiškiama grupių ir visuomenių kultūra. Šios kultūrų raiškos formos perduodamos grupių ar visuomenės viduje ir tarp jų. Kultūrų įvairovė pasireiškia ne tik raiškos formomis, kuriomis per įvairias raiškos priemones išreiškiamas, turtinamas ir perduodamas žmonijos kultūros paveldas, bet ir įvairiais kultūros raiškos formų meninio kūrimo, platinimo, skleidimo bei galimybės naudojimosi jais būdais, nesvarbu, kokios priemonės ir technologijos būtų naudojamos.

2. Kultūrinis turinys

„Kultūrinis turinys“ – simbolinė prasmė, meninė dimensija ir kultūros vertybės, kurias suformavo kultūrinis identitetas arba kurios yra kultūrinio identiteto išraiškos.

3. Kultūrų raiška

„Kultūrų raiška“ – asmenų, grupių ir visuomenių sukurtos bei kultūrinį turinį turinčios raiškos formos.

4. Kultūrinė veikla, kultūros vertybės ir paslaugos

„Kultūrinė veikla, kultūros vertybės ir paslaugos“ – tai veikla, vertybės ir paslaugos, vertinamos kaip turinčios išskirtinį požymį, naudojimo sritį ar paskirtį, kurios įkūnija arba išreiškia kultūrų raišką, neatsižvelgiant į komercinę vertę, kurią jos gali turėti. Kultūrinė veikla gali būti savitikslė arba ji gali padėti kurti kultūros vertybes ir paslaugas.

5. Kultūros pramonė

„Kultūros pramonės“ kryptys – šio straipsnio 4 dalyje apibrėžtų kultūros vertybių ir paslaugų kūrimo bei platinimo pramonės kryptys.

6. Kultūros politikos kryptys ir priemonės

„Kultūros politikos kryptys ir priemonės“ – tai vietos, nacionaliniu, regioniniu ar tarptautiniu lygiais vykdomos su kultūra susijusios politikos kryptys ir priemonės, kuriose didžiausias dėmesys skiriamas kultūrai arba kurios yra skirtos daryti tiesioginę įtaką asmenų, grupių ar visuomenių kultūrų raiškos formoms, įskaitant kultūrinės veiklos, kultūros vertybių ir paslaugų kūrimą, formavimą, sklaidą bei platinimą ir galimybę naudotis jomis.

7. Apsauga

„Apsauga“ – tai priemonių, skirtų kultūrų raiškos įvairovei išsaugoti, apsaugoti ir jos svarbai išryškinti, patvirtinimas.

„Apsaugoti“ – tai patvirtinti tokias priemones.

8. Kultūriniai ryšiai

„Kultūriniai ryšiai“ – tai įvairių kultūrų buvimas ir lygiavertė jų sąveika bei galimybė plėtojant dialogą ir abipusę pagarbą kurti bendras kultūrų raiškos formas.

IV. ŠALIŲ TEISĖS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

5 straipsnis
Bendroji teisių ir įsipareigojimų taisyklė

1. Šalys, vadovaudamosi Jungtinių Tautų Chartija, tarptautinės teisės principais ir visuotinai pripažintais žmogaus teisių dokumentais, patvirtina savo suverenią teisę rengti ir įgyvendinti kultūros politikos kryptis bei patvirtinti priemones, skirtas kultūrų raiškos įvairovei apsaugoti bei skatinti ir tarptautiniam bendradarbiavimui stiprinti, siekdamos šios Konvencijos tikslų.

2. Kai Šalis įgyvendina politikos kryptis ir imasi priemonių kultūrų raiškos įvairovei apsaugoti ir skatinti savo teritorijoje, šios politikos kryptys ir priemonės neturi prieštarauti šios Konvencijos nuostatoms.

6 straipsnis
Šalių teisės nacionaliniu lygiu

1. Kiekviena Šalis, įgyvendindama 4 straipsnio 6 dalyje apibrėžtas kultūros politikos kryptis ir priemones bei atsižvelgdama į savo ypatingas aplinkybes ir poreikius, gali patvirtinti priemones, skirtas kultūrų raiškos įvairovei savo šalies teritorijoje apsaugoti ir skatinti.

2. Šios priemonės gali apimti:

a) reglamentavimo priemones, skirtas kultūrų raiškos įvairovei skatinti ir apsaugoti;

b) priemones, kuriomis tinkamu būdu sudaromos galimybės kurti, skleisti ir platinti nacionalinę kultūrinę veiklą, kultūros vertybes ir paslaugas, įskaitant visas kitas šalies teritorijoje esančias priemones, skirtas nacionalinei kultūrinei veiklai, kultūros vertybėms ir paslaugoms kurti, skleisti, platinti bei turėti, taip pat nuostatas, susijusias su tokios veiklos, prekių ir paslaugų srityje vartojamos kalbos apsauga;

c) priemones, kurios nepriklausomoms šalies kultūros pramonės šakoms garantuoja galimybę neformaliame sektoriuje veiksmingai naudotis kultūrinės veiklos, kultūros vertybių ir paslaugų kūrimo, platinimo ir sklaidos priemonėmis;

d) priemones, skirtas teikti valstybės finansinę pagalbą;

e) priemones, kuriomis siekiama paraginti ne pelno įstaigas, valstybines ir privačias institucijas, menininkus ir kitus kultūros srities specialistus kurti ir skatinti laisvus minčių, kultūrų raiškos, kultūrinės veiklos, kultūros vertybių bei paslaugų mainus ir laisvą jų judėjimą, taip pat jų veikloje kūrybiškumo ir verslumo dvasią;

f) priemones, skirtas tinkamai įkurti ir remti viešųjų paslaugų įstaigas;

g) priemones, skirtas skatinti ir remti menininkus ir kitus asmenis, kuriančius kultūrų raišką;

h) priemones, skirtas žiniasklaidos priemonių įvairovei skatinti, taip pat ir per visuomeninį transliuotoją.

7 straipsnis
Priemonės, skirtos kultūrų raiškai skatinti

1. Šalys siekia savo teritorijoje sukurti aplinką, kuri asmenis ir socialines grupes skatintų:

a) kurti, gaminti, platinti, skleisti ir naudotis savo pačių kultūrų raiška, ypatingą dėmesį skiriant, ypač moterų ir įvairių socialinių grupių, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir vietines tautas, ypatingoms sąlygoms ir poreikiams;

b) turėti galimybę susipažinti su savo teritorijos ir kitų pasaulio Šalių kultūrų raiška.

2. Šalys taip pat siekia pripažinti, kad menininkai, kiti kūrybos procese dalyvaujantys asmenys, kultūrinės bendruomenės ir jų darbą remiančios organizacijos yra itin reikšmingi skatinant kultūrų raiškos įvairovę.

8 straipsnis
Kultūrų raiškos apsaugos priemonės

1. Nepažeisdama 5 ir 6 straipsnių nuostatų, Šalis gali konstatuoti, kad jos teritorijoje yra ypatingų atvejų, kai kultūrų raiškai gresia išnykimas, kyla didelė grėsmė arba jai būtina neatidėliotina apsauga.

2. Atsižvelgdamos į šios Konvencijos nuostatas, 1 dalyje išvardytais atvejais Šalys gali imtis visų tinkamų priemonių, siekdamos apsaugoti kultūrų raišką.

3. Šalys Tarpvyriausybiniam komitetui, nurodytam 23 straipsnyje, parengia visų priemonių, kurių jos ėmėsi šiai situacijai išspręsti, ataskaitą. Komitetas gali teikti atitinkamas rekomendacijas.

9 straipsnis
Dalijimasis informacija ir skaidrumas

Šalys:

a) kas ketveri metai teikia UNESCO ataskaitas; jose pateikia atitinkamą informaciją apie priemones, kurių jos ėmėsi siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūrų raiškos įvairovę savo teritorijoje bei tarptautiniu lygiu;

b) paskiria asmenį ryšiams palaikyti, atsakingą už dalijimąsi informacija, susijusia su šios Konvencijos nuostatomis;

c) dalijasi ir keičiasi informacija, susijusia su kultūrų raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu.

10 straipsnis
Švietimas ir visuomenės informavimas

Šalys:

a) skatina ir ugdo supratimą apie kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo svarbą, *inter alia* rengdamos švietimo ir visuomenės informavimo programas;

b) bendradarbiauja su kitomis Šalimis ir tarptautinėmis bei regioninėmis organizacijomis, siekdamos šiame straipsnyje numatytų tikslų;

c) rengdamos švietimo, mokymo ir mainų programas kultūros pramonės srityje, siekia skatinti kūrybiškumą ir produkcijos galimybes. Šių priemonių taikymas neturi neigiamai veikti tradicinių kūrybos formų.

11 straipsnis
Pilietinės visuomenės dalyvavimas

Šalys pripažįsta pilietinės visuomenės svarbą apsaugant ir skatinant kultūrų raiškos įvairovę. Šalys skatina aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą įgyvendinant šios Konvencijos tikslus.

12 straipsnis
Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas

Šalys, ypač atsižvelgdamos į 8 ir 17 straipsniuose nurodytus atvejus, siekia stiprinti dvišalį, regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą, siekdamos sukurti palankias sąlygas kultūrų raiškos įvairovei, o ypač siekdamos:

a) palengvinti Šalių dialogą dėl kultūros politikos;

b) stiprinti valstybinio sektoriaus strateginius ir valdymo gebėjimus valstybinėse kultūros įstaigose per profesinius ir tarptautinius kultūrinius mainus bei keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais;

c) stiprinti partnerystę su pilietine visuomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybiniu sektoriumi ir tarp jų, siekiant skatinti kultūrų raiškos įvairovę;

d) skatinti naujų technologijų naudojimą ir raginti partnerius plačiau dalytis informacija, didinti kultūros suvokimą bei skatinti kultūrų raiškos įvairovę;

e) skatinti sudaryti sutartis dėl bendros kūrybos ir bendro platinimo.

13 straipsnis
Kultūros integravimas į darnų vystymąsi

Siekdamos sukurti palankias sąlygas darniam vystymuisi ir tokiu būdu skatinti su kultūrų raiškos įvairovės apsauga susijusias sritis, Šalys siekia visais lygiais kultūrą integruoti į nacionalinę vystymosi politiką.

14 straipsnis
Vystomasis bendradarbiavimas

Siekdamos sukurti dinamišką kultūros sektorių, Šalys remia bendradarbiavimą darnaus vystymosi ir skurdo mažinimo tikslais, ypač atsižvelgdamos į besivystančių šalių poreikius, ir *inter alia* taiko tokias priemones:

a) besivystančių Šalių kultūros pramonės krypčių stiprinimas:

i) besivystančiose Šalyse kurti ir stiprinti kultūrinę produkciją ir platinimo galimybes;

ii) kultūrinei veiklai, kultūros vertybėmis bei paslaugomis sudaryti palankesnes sąlygas patekti į pasaulinę rinką ir tarptautinius platinimo tinklus;

iii) kurti gyvybingas vietos ir regionines rinkas;

iv) kai įmanoma, išsivysčiusiose šalyse patvirtinti tinkamas priemones, kad būtų daugiau galimybių susipažinti su besivystančių šalių kultūrine veikla, kultūros vertybėmis bei paslaugomis;

v) remti kūrybinę veiklą ir, kai įmanoma, sudaryti geresnes sąlygas besivystančių Šalių menininkų judėjimui;

vi) skatinti atitinkamą išsivysčiusių ir besivystančių šalių bendradarbiavimą, *inter alia* muzikos ir kino srityse;

b) gebėjimų stiprinimas besivystančių šalių valstybiniame ir privačiame sektoriuose keičiantis informacija, patirtimi ir žiniomis bei rengiant mokymus besivystančių šalių gyventojus srityse, *inter alia* susijusiuose su strateginiais ir valdymo gebėjimais, politikos krypčių rengimu ir įgyvendinimu, kultūrų raiškos skatinimu ir platinimu, mažų, vidutinių ir labai mažų įmonių veiklos plėtojimu, technologijų naudojimu, įgūdžių ugdymu ir perdavimu;

c) technologijų ir praktinės patirties perdavimas rengiant skatinimo priemones, ypač kultūros pramonės ir įmonių srityje;

d) teikti finansinę pagalbą:

i) įsteigiant Tarptautinį kultūrų įvairovės fondą, kaip numatyta 18 straipsnyje;

ii) prireikus teikiant valstybės paramą vystymuisi, įskaitant techninę pagalbą, skirtą skatinti ir remti kūrybingumą;

iii) teikiant kitokią finansinę pagalbą, pvz., paskolas su mažomis palūkanomis, subsidijas ir kitus finansavimo mechanizmus.

15 straipsnis
Bendradarbiavimo tvarka

Šalys skatina plėtoti partnerystę viešojo, privataus ir ne pelno organizacijų sektoriuje bei tarp jų, siekdamos bendradarbiauti su besivystančiomis šalimis stiprinant jų gebėjimus saugoti ir skatinti kultūrų raiškos įvairovę. Plėtojant tokią naujo pobūdžio partnerystę, didžiausias dėmesys, atsižvelgiant į konkrečius besivystančių šalių poreikius, bus kreipiamas į infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių ir politikos krypčių plėtrą bei į kultūrinės veiklos, kultūros vertybių ir paslaugų mainus.

16 straipsnis
Besivystančioms šalims taikomas lengvatos

Išsivysčiusios šalys skatina kultūrinius mainus su besivystančiomis šalimis remdamosi tinkamais instituciniais ir teisiniais pagrindais, šių šalių menininkams ir kitiems kultūros srities specialistams, šioje srityje dirbantiems asmenims bei šių šalių kultūros vertybėms ir paslaugoms taikydamos lengvatas.

17 straipsnis
Tarptautinis bendradarbiavimas, kai kultūrų raiškai kyla didelė grėsmė

Šalys bendradarbiauja 8 straipsnyje nurodytais atvejais teikdamos abipusę pagalbą, ypač besivystančioms šalims.

18 straipsnis
Tarptautinis kultūrų įvairovės fondas

1. Įsteigiamas Tarptautinis kultūrų įvairovės fondas, toliau – Fondas.

2. Remiantis UNESCO finansiniu reglamentu, Fondą sudaro deponuotos lėšos.

3. Fondo išteklius sudaro:
a) savanoriški Šalių įnašai;
b) tam tikslui UNESCO Generalinės konferencijos skirtos lėšos;
c) kitų Šalių, Jungtinių Tautų sistemos organizacijų ir programų, kitų regioninių ar tarptautinių organizacijų, valstybinių ar privačių įstaigų ar privačių asmenų įnašai, dovanotos ar paaukotos lėšos;
d) visos palūkanos už Fondo lėšas;
e) lėšos, surinktos per Fondo rėmimo renginius;
f) visos kitos pagal Fondo nuostatus leistinos lėšos.

4. Tarpvyriausybinis komitetas, remdamasis Šalių konferencijos, nurodytos 22 straipsnyje, gairėmis, sprendžia dėl Fondo lėšų panaudojimo.

5. Tarpvyriausybinis komitetas gali priimti įnašus ir kitokio pobūdžio paramą, skirtą bendriems arba konkretiems tikslams, susijusiems su konkrečiais projektais, įgyvendinti, su sąlyga, kad juos patvirtintų Tarpvyriausybinis komitetas.

6. Įnašams į Fondą negali būti taikomos jokios su šios Konvencijos tikslais nesuderinamos politinės, ekonominės ar kitokio pobūdžio sąlygos.

7. Šalys stengiasi reguliariai skirti savanoriškus įnašus šios Konvencijos tikslams įgyvendinti.

19 straipsnis
Keitimasis informacija, jos analizė ir platinimas

1. Siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūrų raiškos įvairovę, Šalys susitaria keistis informacija ir žiniomis apie su kultūrų raiškos įvairove susijusios informacijos ir statistinių duomenų rinkimą ir apie geriausios praktikos pavyzdžius.

2. Pasitelkusi Sekretoriato turimas priemones, UNESCO sudaro sąlygas informacijai, statistikai ir geriausiai praktikai šioje srityje rinkti, analizuoti bei skleisti.

3. Be to, UNESCO sudaro ir atnaujina duomenų, susijusių su kultūrų raiškos srityje veikiančiais sektoriais, vyriausybinėmis, privačiomis ir ne pelno organizacijomis, banką.

4. Siekdama palengvinti duomenų rinkimo sąlygas, UNESCO ypatingą dėmesį skiria paraiškas dėl pagalbos šioje srityje pateikusių Šalių gebėjimams ir patirčiai didinti.

5. Šiame straipsnyje apibrėžta informacija papildo pagal 9 straipsnio nuostatas renkamą informaciją.

V. RYŠYS SU KITAIS DOKUMENTAIS

20 straipsnis
Ryšys su kitais dokumentais: savitarpio parama, papildomumas ir pavaldumo nebuvimas

1. Šalys pripažįsta, kad jos turi sąžiningai vykdyti pagal šios Konvencijos ir kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, nuostatas prisiimtus įsipareigojimus. Taigi Šalys, nesilaikydamos šios Konvencijos subordinacijos su kitoms sutartims:

a) skatina šios Konvencijos ir kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, savitarpio paramą ir

b) aiškindamos ir taikydamos kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, nuostatas arba prisiimdamos kitus tarptautinius įsipareigojimus, atsižvelgia į atitinkamas šios Konvencijos nuostatas.

2. Nė viena šios Konvencijos nuostata negali būti aiškinama kaip keičianti Šalių teises ir įsipareigojimus pagal sutartis, kurių šalys jos yra.

21 straipsnis
Tarptautinės konsultacijos ir tarptautinis koordinavimas

Šalys įsipareigoja skatinti šios Konvencijos tikslų ir principų įgyvendinimą per kitus tarptautinius forumus. Šiuo tikslu prireikus, atsižvelgdamos į šiuos tikslus ir principus, Šalys konsultuojasi tarpusavyje.

VI. KONVENCIJOS ORGANAI

22 straipsnis
Šalių konferencija

1. Įsteigiama Šalių konferencija. Šalių konferencija yra plenarinis ir aukščiausiasis šios Konvencijos organas.

2. Jeigu įmanoma, Šalių konferencija kas dveji metai renkasi į eilines sesijas kartu su UNESCO Generaline konferencija. Ji gali rinktis į neeilinę sesiją, jeigu pati taip nusprendžia arba jeigu nemažiau kaip trečdalis Šalių pateikia prašymą Tarpvyriausybiniam komitetui.

3. Šalių konferencija patvirtina savo darbo tvarkos taisykles.

4. Šalių konferencijos funkcijos *inter alia* yra:
a) išrinkti Tarpvyriausybinio komiteto narius;
b) priimti ir nagrinėti šios Konvencijos Šalių ataskaitas, kurias teikia Tarpvyriausybinis komitetas;
c) tvirtinti jos prašymu Tarpvyriausybinio komiteto parengtas veiklos gaires;
d) imtis visų kitų, jos nuomone, reikalingų priemonių šios Konvencijos tikslų įgyvendinimui skatinti.

23 straipsnis
Tarpvyriausybinis komitetas

1. UNESCO įsteigia Tarpvyriausybinį kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo komitetą, toliau – Tarpvyriausybinis komitetas. Konvencijai įsigaliojus pagal 29 straipsnio nuostatas, Tarpvyriausybinį komitetą sudaro Šalių konferencijos ketveriems metams išrinktų 18 atstovų.

2. Tarpvyriausybinis komitetas renkasi bent kartą per metus.

3. Tarpvyriausybinis komitetas yra pavaldus Šalių konferencijai, kuri vadovauja jo veiklai ir kuriai jis yra atskaitingas.

4. Kai Konvencijos Šalių skaičius padidės iki 50, Tarpvyriausybinio komiteto narių skaičius bus padidintas iki 24.

5. Tarpvyriausybinio komiteto narės yra renkamos vadovaujantis teisingo geografinio pasiskirstymo ir rotacijos principais.

6. Nepažeidžiant kitų šios Konvencijos Tarpvyriausybiniam komitetui suteiktų įgaliojimų, Komiteto funkcijos yra:
a) siekti Konvencijos tikslų, skatinti ir užtikrinti jų įgyvendinimo stebėseną;
b) Šalių konferencijos prašymu parengti ir teikti jai tvirtinti veiklos gaires, susijusias su Konvencijos nuostatų įgyvendinimu ir taikymu;
c) Šalių konferencijai teikti Konvencijos Šalių ataskaitas, prie kurių pridedamos Komiteto pastabos ir ataskaitų turinio santrauka;
d) teikti atitinkamas rekomendacijas Konvencijos Šalių nurodytais atvejais, atsižvelgiant į atitinkamas Konvencijos, ypač į jos 8 straipsnio, nuostatas;

e) sukurti konsultavimo procedūras ir kitokius mechanizmus, siekiant skatinti šios Konvencijos tikslų ir principų įgyvendinimą per kitus tarptautinius forumus;

f) vykdyti visas kitas Šalių konferencijos jam pavestas užduotis.

7. Tarpvyriausybinis komitetas, atsižvelgdamas į savo darbo tvarkos taisykles, į savo posėdžius bet kada gali kviesti konsultacijoms konkrečiais klausimais valstybines ir privačias institucijas bei fizinius asmenis.

8. Tarpvyriausybinis komitetas parengia ir Šalių konferencijai teikia tvirtinti savo darbo tvarkos taisykles.

24 straipsnis
UNESCO sekretoriatas

1. Konvencijos organai padeda UNESCO sekretoriatas.

2. Sekretoriatas rengia Šalių konferencijos ir Tarpvyriausybinio komiteto dokumentų ir jų posėdžių darbotvarkės projektus, padeda įgyvendinti sprendimus ir rengia ataskaitas dėl jų.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25 straipsnis
Ginčų sprendimas

1. Kilus ginčui tarp šios Konvencijos Šalių dėl Konvencijos aiškinimo ar taikymo, atitinkamos Šalys stengiasi išspręsti ginčą derybomis.

2. Jei atitinkamos Šalys negali ginčo išspręsti derybomis, jos gali kartu prašyti trečiosios šalies geranoriškos pagalbos ar tarpininkavimo.

3. Jeigu nebuvo prašoma trečiosios šalies pagalbos ar tarpininkavimo arba jeigu ginčo nebuvo galima išspręsti derybomis padedant trečiajai šaliai arba tarpininkaujant, viena Šalis pagal šios Konvencijos priede pateiktą tvarką gali kreiptis dėl taikinimo procedūros. Šalys geranoriškai išnagrinėja Taikinamosios komisijos pateiktą pasiūlymą dėl ginčo sprendimo būdo.

4. Kiekviena Šalis ratifikuodama, priimdama, patvirtindama šią Konvenciją arba prie jos prisijungdama gali pareikšti, kad nepripažįsta pirmiau nurodytos taikinimo procedūros. Tai pareiškusios ir UNESCO generaliniam direktoriui pranešusios, Šalys gali bet kada atsiimti tokį pareiškimą.

26 straipsnis
Valstybių narių ratifikavimas, priėmimas, patvirtinimas arba prisijungimas

1. Šią Konvenciją UNESCO valstybės narės ratifikuoja, priima, patvirtina arba prie jos prisijungia pagal savo atitinkamas konstitucines procedūras.

2. Ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentai deponuojami UNESCO generaliniam direktoriui.

27 straipsnis
Prisijungimas

1. Prie šios Konvencijos gali prisijungti visos valstybės, kurios nėra UNESCO narės, bet yra Jungtinių Tautų arba vienos iš jų specializuotų agentūrų narės ir kurias UNESCO generalinė konferencija pakviečia prie šios Konvencijos prisijungti.

2. Prie šios Konvencijos taip pat gali prisijungti teritorijos, kurios turi visišką Jungtinių Tautų pripažintą vietos savivaldą, bet kurios nėra pasiekusios visiškos nepriklausomybės pagal Generalinės asamblėjos rezoliucijos Nr. 1514 (XV) nuostatas, ir kurios yra kompetentingos spręsti šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus bei sudaryti sutartis šiais klausimais.

3. Regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms taikomos tokios nuostatos:

a) prie šios Konvencijos taip pat gali prisijungti regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kurios kaip ir kitos Šalys, išskyrus toliau pateiktus atvejus, turi laikytis visų šios Konvencijos nuostatų;

b) jeigu viena ar keletas tokios organizacijos valstybių narių taip pat yra šios Konvencijos Šalys, ši organizacija ir ši valstybė narė (šios valstybės narės) susitaria dėl atsakomybės pasidalijimo atliekant šios Konvencijos nustatytas pareigas. Toks atsakomybės pasidalijimas įsigalioja baigus c punkte nurodytą pranešimo procedūrą.

Organizacija ir valstybės narės neturi teisės bendrai naudotis šios Konvencijos nurodytomis teisėmis. Be to, balsuojant dėl regioninių ekonominės integracijos organizacijų kompetencijos sričių, šioms organizacijoms suteikiamas balsų skaičius yra lygus jų valstybių narių, kurios yra šios Konvencijos Šalys, skaičiui. Šios organizacijos negali pasinaudoti balsavimo teise, jeigu jų valstybės narės naudojasi šia teise ir atvirkščiai;

c) regioninė ekonominės integracijos organizacija ir jos valstybė narė (valstybės narės), kuri (kurios) susitarė dėl atsakomybės pasidalijimo, kaip numatyta b punkte, apie tokį atsakomybės pasidalijimą Šalims praneša tokiu būdu:

i) savo prisijungimo dokumente organizacija aiškiai nurodo, kaip pasidalijo atsakomybe už šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus;

ii) regioninės ekonominės integracijos organizacijos dėl vėlesnių atsakomybės pasidalijimo pakeitimų praneša depozitarui apie visus pasiūlymus keisti šią atsakomybę; depozitaras savo ruožtu praneša apie šiuos pakeitimus Šalims;

d) daroma prielaida, kad regioninės ekonominės integracijos organizacijos valstybės narės, tapusios šios Konvencijos Šalimis, išlaiko savo kompetenciją visoms sritims, dėl kurių depozitarui nebuvo aiškiai deklaruota ar pranešta apie kompetencijos perdavimą organizacijai;

e) regioninė ekonominės integracijos organizacija – tai organizacija, kurią sudaro nepriklausomos Jungtinių Tautų ar vienos iš jų specializuotų agentūrų valstybės narės, perdavusios jai savo kompetenciją spręsti šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus, ir kuri pagal vidaus tvarkos taisykles buvo tinkamai įgaliota tapti Konvencijos šalimi.

4. Prisijungimo dokumentas deponuojamas UNESCO generaliniam direktoriui.

28 straipsnis
Asmuo ryšiams palaikyti

Kiekviena Šalis, tapusi šios Konvencijos Šalimi, paskiria asmenį ryšiams palaikyti, kaip nurodyta 9 straipsnyje.

29 straipsnis
Įsigaliojimas

1. Ši Konvencija įsigalioja po trijų mėnesių nuo tos dienos, kada deponuojamas trisdešimtas ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumentas, bet tik toms valstybėms, kurios tą dieną arba iki tos dienos yra deponavusios savo atitinkamus ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumentus. Ji įsigalioja bet kuriai kitai valstybei, šios Konvencijos Šaliai, po trijų mėnesių nuo jos ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumento deponavimo.

2. Šiame straipsnyje joks dokumentas, kurį deponavo regioninė ekonominės integracijos organizacija, nelaikomas papildomu dokumentu greta tų, kuriuos deponavo tokios organizacijos valstybės narės.

30 straipsnis
Federacinės arba neunitarinės konstitucinės sistemos

Pripažįstant, kad tarptautinių sutarčių nuostatos yra vienodai privalomos Šalims, nepaisant jų konstitucinės sistemos, Šalims, turinčioms federacinę arba neunitarinę konstitucinę sistemą, taikomos tokios nuostatos:

a) kalbant apie šios Konvencijos nuostatas, kurių įgyvendinimas priklauso federalinės arba centrinės įstatymų leidžiamosios valdžios teisinei kompetencijai, federalinės arba centrinės vyriausybės įsipareigojimai yra tokie pat kaip ir Šalių, kurios nėra federacinės valstybės;

b) kalbant apie šios Konvencijos nuostatas, kurių įgyvendinimas priklauso atskirų valstybės dalių, pvz., valstijų, apskričių, provincijų ar kantonų, kurių federacinė konstitucinė sistema neįpareigoja imtis teisinių priemonių, jurisdikcijai, federalinė vyriausybė, jei reikia, praneša tokių valstybių dalių, pvz., valstijų, apskričių, provincijų ar kantonų, kompetentingoms valdžios institucijoms apie pirmiau minėtas nuostatas ir joms rekomenduoja jas priimti.

31 straipsnis
Denonsavimas

1. Kiekviena Šalis gali šią Konvenciją denonsuoti.

2. Apie denonsavimą pranešama rašytiniu dokumentu, deponuojamu UNESCO generaliniam direktoriui.

3. Denonsavimas įsigalioja praėjus dvylikai mėnesių nuo denonsavimo dokumento gavimo dienos. Jis neturi jokio poveikio denonsuojančios Šalies finansiniams įsipareigojimams iki Konvencijos denonsavimo dienos.

32 straipsnis
Depozitaro funkcijos

UNESCO generalinis direktorius, šios Konvencijos depozitaras, praneša Organizacijos valstybėms narėms, valstybėms, kurios nėra Organizacijos narės, ir 27 straipsnyje nurodytoms regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms bei Jungtinėms Tautoms apie visų 26 ir 27 straipsniuose nurodytų ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentų deponavimą ir apie 31 straipsnyje numatytą denonsavimą.

33 straipsnis
Pakeitimai

1. Kiekviena šios Konvencijos Šalis generaliniam direktoriui adresuotu rašytiniu pranešimu gali siūlyti šios Konvencijos pakeitimus. Generalinis direktorius tokį pranešimą išplatina visoms Šalims. Jeigu per šešis mėnesius nuo pranešimo išplatinimo dienos ne mažiau kaip pusė Šalių pritaria šiam pasiūlymui, generalinis direktorius šį pasiūlymą pateikia kitai Šalių konferencijos sesijai svarstyti ir galbūt priimti.

2. Pakeitimai priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balso teisę turinčių Šalių balsų dauguma.

3. Priėmus šios Konvencijos pakeitimus, jie teikiami Šalims ratifikuoti, priimti, patvirtinti arba prie jų prisijungti.

4. Šalims, kurios pakeitimus ratifikavo, priėmė, patvirtino arba prie jų prisijungė, šie Konvencijos pakeitimai įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kada šio straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus deponuoja du trečdaliai Šalių. Vėliau šį pakeitimą ratifikavusioms, priėmusioms, patvirtinusioms arba prie jo prisijungusioms Šalims šis pakeitimas įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kada ta Šalis deponuoja savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą.

5. Šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka netaikoma 23 straipsnio, susijusio su Tarpvyriausybinio komiteto narių skaičiumi, pakeitimams. Šie pakeitimai įsigalioja jų priėmimo dieną.

6. Valstybė ir 27 straipsnyje nurodyta regioninės ekonominės integracijos organizacija, kuri tampa šios Konvencijos Šalimi įsigaliojus pakeitimams pagal šio straipsnio 4 dalies nuostatas, jeigu nepateikia kitų ketinimų, yra laikoma:

a) iš dalies pakeistos Konvencijos Šalimi ir

b) Konvencijos be jokių pakeitimų Šalimi, jeigu Šalis nėra saistoma šių pakeitimų.

34 straipsnis
Autentiški tekstai

Ši Konvencija sudaryta anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis; visi šeši tekstai yra autentiški.

35 straipsnis
Registracija

Pagal Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsnį ši Konvencija UNESCO generalinio direktoriaus prašymu registruojama Jungtinių Tautų Sekretoriate.

PRIEDAS
TAIKINIMO PROCEDŪRA

1 straipsnis
Taikinamoji komisija

Taikinamoji komisija sudaroma, jeigu to paprašo viena iš ginčo Šalių. Jeigu Šalys nesusitaria kitaip, Komisiją sudaro 5 nariai, kiekviena suinteresuota Šalis skiria po du narius, o pirmininką bendru sutarimu renka paskirti nariai.

2 straipsnis
Komisijos nariai

Kilus ginčui tarp daugiau kaip dviejų Šalių, Šalys, turinčios bendrą interesą, savo narius į Komisiją skiria bendru sutarimu. Jeigu dvi ar daugiau Šalių turi skirtingus interesus arba jeigu jos negali nuspręsti, ar jų interesai sutampa, šios Šalys savo narius skiria atskirai.

3 straipsnis
Skyrimas

Jeigu po dviejų mėnesių nuo prašymo sudaryti Taikinamąją komisiją Šalys nepaskyrė visų Komisijos narių, UNESCO generalinis direktorius, prašymą pateikusios Šalies prašymu, per kitus du mėnesius paskiria likusius narius.

4 straipsnis
Komisijos pirmininkas

Jeigu po dviejų mėnesių nuo paskutinio Komisijos nario paskyrimo pirmininkas neišrenkamas, UNESCO generalinis direktorius vienos iš Šalių prašymu per naują dviejų mėnesių laikotarpį paskiria pirmininką.

5 straipsnis
Sprendimų priėmimas

Taikinamoji komisija sprendimus priima savo narių balsų dauguma. Jeigu ginčo Šalys nesusitaria kitaip, Komisija parengia savo darbo tvarkos taisykles. Jis teikia ginčo sprendimo pasiūlymus, kuriuos Šalys geranoriškai išnagrinėja.

6 straipsnis
Nesutarimai

Nesutapus nuomonėms dėl Taikinamosios komisijos kompetencijos, ji pati sprendžia, ar ji yra kompetentinga.